

Środowiskowy kontekst
niedostosowania społecznego
młodzieży

Renata Małgorzata Ilnicka

**Środowiskowy kontekst
niedostosowania społecznego
młodzieży**

Toruń 2008

Recenzent
prof. dr hab. Marek Heine

Redakcja i projekt okładki
Marta Malinowska

Korekta
Janina Malinowska

Na okładce wykorzystano fotografię przedstawiającą scenkę uliczną wykonaną przez młodzież z I LO w Toruniu podczas Toruńskiej Kampanii „Październik – miesiąc wolny od uzależnień” w 2006 r.

© Copyright by Wydawnictwo Edukacyjne „AKAPIT” s.c.
Toruń 2008

ISBN 978-83-89163-41-7

Wydawnictwo Edukacyjne „AKAPIT” s.c.
87-100 Toruń, ul. Nieszawska 33, tel. 056-678-10-19, fax 056-651-42-51
<http://www.weakapit.pl> e-mail: info@weakapit.pl

Skład komputerowy: EDYTORSTWO-GRAFIKA-FOTOGRAFIA

Druk: DRUK-TOR

Spis treści

<i>Wstęp</i>	7
Rozdział I. Terminologia i problematyka niedostosowania społecznego w literaturze przedmiotu	
1. Teorie i definicje niedostosowania społecznego	14
2. Stadia i przejawy procesu niedostosowania społecznego	20
3. Objawy niedostosowania społecznego	25
Rozdział II. Środowiska socjalizacji w etiologii niedostosowania społecznego	
1. Proces socjalizacji i jego mechanizmy	35
2. Bezpośrednie i pośrednie środowiska socjalizacji	36
2.1. Środowisko rodzinne.....	36
2.2. Środowisko rówieśnicze	46
2.3. Środowisko szkolne	53
2.4. Pozaszkolne środowiska wychowawcze	58
2.5. Mass media jako pośrednie środowisko wychowawcze	62
Rozdział III. Środowiskowy kontekst niedostosowania społecznego młodzieży w świetle wyników badań	
1. Wstępna identyfikacja młodzieży niedostosowanej społecznie	69
1.1. Rozmiary i płaszczyzny niedostosowania społecznego.....	70
1.2. Przejawy zachowań aspołecznych	78
2. Środowisko rodzinne w doświadczeniu adolescentów	85
2.1. Cechy formalne środowiska rodzinnego.....	87
2.2. Sytuacja wychowawcza w rodzinie	92
2.2.1. Cechy środowiska rodzinnego a postawy rodzicielskie	104
3. Środowisko rówieśnicze	109
3.1. Pozycja młodzieży w formalnej strukturze klasy szkolnej ...	110

3.2. Właściwości charakteryzujące nieformalne grupy rówieśnicze.....	111
4. Środowisko szkolne	121
4.1. Realizowanie roli ucznia	121
4.2. Pozycja młodzieży w formalnej strukturze klasy szkolnej jako czynnik sprzyjający poszukiwaniu alternatywnych grup odniesienia	125
5. Mass media jako pośrednie środowisko wychowawcze	135
5.1. Rodzaj i częstotliwość preferowanych form kontaktu z mediami	135
5.2. Wpływ mass mediów na niedostosowanie społeczne młodzieży	140
6. Sytuacja społeczno-ekonomiczna regionu a zachowania aspołeczne młodzieży	156
Podsumowanie i wnioski dla praktyki pedagogicznej	166
Program profilaktyczny. Przeciwdziałanie zachowaniom agresywnym wśród młodzieży	176
1. Diagnozowanie problemu	178
2. Oddziaływania profilaktyczne w pracy edukacyjno-terapeutycznej	179
3. Ewaluacja programu profilaktycznego – pomiar etapu realizacji celów i efektów stosowanych oddziaływań	180
Bibliografia.....	182
Aneksy	
1. Lista Zachowań konstrukcji K. Zajączkowskiego	192
2. Skala Nieprzystosowania Społecznego L. Pytki	194
3. Arkusz Niedostosowania Społecznego Ucznia Szkoły Średniej	203
4. „Test wyboru” J. L. Moreno	210
5. Ankieta dla ucznia „Stosunki koleżeńskie”	211
6. Ankieta dla ucznia „Ja i mass media”	213
7. Arkusz zbiorczy – Sytuacja szkolna dziecka	219